

د خپرنې د خبریاني تازه معلومات، مارچ ۲۰۲۶

د خپرنې مشر د ۲۰۲۶ کال لومړنۍ ناسته په دې یادونه پیل کړه چې خپرنیزه ډله په خپلو کاري برخو کې ښه پرمختګ ته دوام ورکوي. هغه په راتلونکي کال کې د شاهدانو د اورېدنې د بشپړ پروګرام او د خپرنې په عدلي طب (Forensic) برخو کې د پرمختګونو یادونه وکړه او وېیل چې مفصل توکي به د امنیتي پلټنو له بشپړېدو وروسته ډېر ژر له اصلي ګډونوالو سره شریک شي. د ITS1 سرور تخنیکي معاینه روانه ده، او د ۲۰۲۵ کال د سپټمبر د پریکړې له مخې د متنونو د لنډیز کولو لړۍ بیا پیل شوې ده، ترڅو یوازې د مناسبو معلوماتو په عامه ډومین کې خپریدل یقیني شي.

د خپرنې مشر د محدودیت پر امرنو (Restriction Orders) باندې په کلکې سویلې او د شاهدانو د هويت پر پټ ساتلو ټینګار وکړ. هغه یو ځل بیا د فعالې همکارۍ او د ځنډ د مخنیوي پر اړتیا ټینګار وکړ، او د دفاعي وزارت د جګپوړو چارواکو لارښوونې یې تکرار کړې. په پای کې، مشر یو ځل بیا خپله ژمنه تازه کړه چې ډاډ ترلاسه کړي چې خپرنه به د عامه ګټو په پام کې نیولو سره خپله کاري لایحه (Terms of Reference) پلي کوي، په داسې حال کې چې د ټولو ښکېلو خواوو سره به انصاف کېږي. د وینا بشپړ متن دلته موندلی شي: [Chairs-opening-statement-January-2026.pdf](#)

د الن پګزلي (Alan Pughley) راپور او شواهد

د یوې خپلواکې متخصصې ډلې راپور، چې د خپرنې ادارې له خوا په دنده ګمارل شوې وه او د کینټ پولیسو د پخواني مشر، ښاغلي الن پګزلي (Mr Alan Pughley) (QPM) له خوا لیکل شوی، نن د خپرنې پر وېب‌پاڼه خپور شو.

ښاغلي پګزلي د ۲۰۲۵ کال په جنوري کې د "نارتمور عملیاتو" (Operation Northmoor) په اړه د خپرنې ادارې ته څرګند شواهد وړاندې کړل؛ دا عملیات په افغانستان کې د پوځي فعالیتونو په اړه د شاهي نظامي پولیسو خپرنه وه. له هغه څخه د دې خپرنې په اړه د متخصص په توګه نظر غوښتل شوی و، چې په هغې کې د خپرنې مشري، د سرچینو کفایت، او دا چې ایا دا خپرنه د یوې لویې خپرنې له معیارونو سره برابره وه که نه، شامل وو. د ښاغلي پګزلي راپور او شواهد د خپرنې په وېب‌پاڼه کې موندل کیدی شي:

[Evidence - Independent Inquiry relating to Afghanistan](#)

د خپرنې د عدلي طب (Forensics) پروګرام

د خپرنې په عدلي طب پروګرام کې د رنځپوهنې (Pathology)، بالیستیک (Ballistics)، د وینې د نمونو تحلیل او د کلینیکي ټراما متخصصین شامل دي. دا پروګرام پر علمي اساساتو ولاړ دی، د همکارانو له خوا بیاکتل شوی (Peer-reviewed)، او په ځانګړي ډول د دې لپاره ډیزاین شوی چې د لومړنیو قضاوتونو یا پخوانیو انګېرنو (Confirmation bias) اغېز تر ممکنه حده کم کړي. د دې خپرنو پایلې به په مستقیم ډول څرګنده کړي چې ایا د عملیاتي کاري کارکوونکو (OSW) بیانونه د باور وړ دي که د شته عکسونو او شواهدو پر بنسټ رد او ناسم ثابت شوي دي. له همدې امله، دا به د قصدي نیولو د عملیاتو (DDOs) پر مهال د برتانوي ځانګړو ځواکونو د چلند د قانوني والي په ارزونه کې خورا مهم رول ولري.

موخه

خپرنه په دې اړه پلټنه کوي چې آیا هغه کسان چې د ۲۰۱۰ او ۲۰۱۳ کلونو په منځ کې په افغانستان کې د بریتانوي ځانګړو ځواکونو (UKSF) د قصدي نیولو د عملیاتو (DDOs) پر مهال وژل شوي، په غیرقانوني ډول خو به نه وي وژل شوي. څرنګه چې د عدلي طب دودیزې لارې چارې اوس شتون نه لري، نو خپرنیزه ډله د حساس ځای څخه د ګټې اخیستنې (SSE) د هماغه وخت عکسونو څخه کار اخلي ترڅو وڅېړي چې آیا د عملیاتي کاري کارمندانو (OSW) رسمي راپورونه د باور وړ دي، او که په دې عکسونو کې داسې نښې شته چې پر دغو راپورونو شک پیدا کوي.

د عدلي طب تگلاره

د خپرنې د عدلي طب مخکښ سلاکار داسې يوه طريقه جوړه کړې چې له مخې يې د بېلابېلو برخو متخصصين کولی شي تر پوښتنې لاندې مواد او پرتليز معلومات وڅېړي. د رنځپوهنې، باليسټیک، د وینې د نمونو تحليل او کلينيکي ټراما په برخو کې د متخصصينو يوه گډه ډله به د هر غوره شوي عمليات (DDO) په اړه په دريو پړاوونو کې څېړنه وکړي.

د درې پړاوونو کړنلاره

1. لومړی پړاو - ازاده بوختيا
متخصصين په خپلواک ډول له غوره شويو عملياتو څخه ترلاسه شوي د SSE فوټوگرافیک عکسونه او "نښې" (د ټولو ښکاره ځانگړتياوو کوډ شوې طرحې) گوري او خپلې لومړنۍ کتنې وړاندې کوي.
2. دويم پړاو - جوړښت لرونکې پوښتنې
متخصصين د هر عمليات په اړه معياري پوښتنو ته ځوابونه ورکوي؛ د دې لپاره هغوی ته يوه کڅوړه ورکول کيږي چې په هغې کې اړوند عکسونه، د هر عکس نښې، د OSW جوړ شوی چوکاټ، د پوښتنو ټولگه او د موادو لړليک شامل وي.
3. دريم پړاو - د متخصصينو د ډلې مشوره
متخصصين سره کښيني ترڅو خپلې موندنې سره يوځای کړي او يوه گډه ارزونه وړاندې کړي چې عکسونه تر کومه بريده د OSW له بيانونو سره سمون خوري يا يې ردوي. د دې کار لپاره هغوی د باور د کچې له معيارونو (Confidence scales) څخه کار اخلي.

د چاڼ کولو يو پړاو (۲.۵ پړاو) هغه عمليات له منځه وباسي چېرې چې مانا لرونکي تحليل ممکن نه وي يا چېرې چې ټول متخصصين موافق وي چې عکسونه له رسمي راپورونو (OSW) سره سمون لري.

د عدلي طب نورې کاري برخې

- د باليسټیک تجربه: د بریتانوي ځانگړو ځواکونو د وسلو او AK ډوله وسلو د ډزې پر مهال د لمبې او د مرمې د وتلو د نمونو ازمویل، ترڅو د ډزو احتمالي واټن معلوم شي او بيا هغه په رسمي راپورونو کې له ذکر شويو واټنونو سره پرتله شي او د راپورونو دقت وڅېړل شي.
- د تکراري وسلو بیاکتنه: د دې ارزونه چې آیا ورته يوه وسله په څو بېلابېلو عملياتو کې ليدل شوې که نه (دا د هغو ادعاوو په اړه ده چې وايي وسلې د صحني جوړولو لپاره په قصدي ډول هلته اېښودل شوې وې).
- د پرتليزو معلوماتو ټولگه: د متخصصينو لپاره به د يو شمېر پرتليزو عملياتو د SSE عکسونه راټول او ترتيب شي ترڅو د دريم پړاو له ناستو مخکې ورته لاسرسی ولري. هغه اړخونه چې څېړنه به پرې پرتليز معلومات چمتو کړي، لاندې موارد پکې شامل دي:
  - د وژل شويو کسانو پر بدن د زخمونو ځايونه
  - د وژل شويو کسانو شمېر د هغو وسلو په پرتله چې پېژندل شوې يا ترلاسه شوې دي
  - د SSE (د ځای د پلټنې) ترسره شوي بڼه او کچه

د کیفیت تضمین

- د هر متخصص کار په خپلواک ډول د هماغه برخې د بل متخصص لخوا بیا کتل کيږي.
- کړنلاره داسې جوړه شوې چې ذهني تمايل (Cognitive bias) کم کړي او روڼتيا وساتي.

افشا کول (Disclosure)

مواد به له ملي امنيتي پلټنو وروسته، په ټاکلي وخت او پړاوونو کې اصلي گډونوالو ته وړاندې شي، ترڅو باخبره گډون او پر وخت غبرگونونو ته لاره هواره شي.

د BBC غوښتنه

BBC له څېړنيزې ادارې څخه غوښتنه کړې چې د 'UKSF1'، 'UKSF3' او 'SU' په څېر مستعارو نومونو (Ciphers) باندې لکول شوي محدودیتونه لرې کړي او د دوو کسانو د اصلي نومونو اخیستلو اجازه ورکړي.

BBC استدلال کوي چې د دې مستعارو نومونو کارول غیر ضروري دي، د عامه پوهاوي مخه نیسي او د پرائیستي عدالت له اصولو سره په ټکر کې دي. له اصلي گډونوالو څخه غوښتل شوي چې خپل ځوابونه وړاندې کړي. د څېړنې مشر به دا غوښتنه او وړاندې شوي نظرونه وڅېړي او په مناسب وخت کې به خپله پریکړه اعلان کړي.

قضایي بیاکتنه

تېر کال د جون په میاشت کې، مشر د 'زرغون اورېدنو' (Green Hearings) په اړه یوه پریکړه وکړه او وپیل چې د زیانمنونکو شاهدانو د بشپړ خونديتوب لپاره به یوازې یو شمېر ټاکل شویو قانوني استازو او د څېړنې کارکوونکو ته د گډون اجازه ورکړل شي. دا پریکړه د شاهد IIA126 له خوا، چې د دفاع وزارت د شاهدانو د قانوني ډلې استازیتوب یې کاوه، په قانوني ډول وننګول شوه. د ۲۰۲۶ کال د جنوري په ۲۹مه، د قضیې د مدیریت یوه ناسته ترسره شوه چې په کې د قضیې د پرائیستو (OPEN) او پټو (CLOSED) برخو د مدیریت په گډون یو شمېر طرزالعملونه وڅېړل شول.

د څېړنې مشر یو ځل بیا د هغو شاهدانو د هوساینې او خونديتوب په اړه خپله ژمنه تکراروي چې څېړنې ته راځي. تمه کېږي چې په راتلونکو اونیو کې به د سترې محکمې (High Court) له خوا یوه پرائیستي پریکړه اعلان شي.

د 'زرغون اورېدنو' (Green Hearings) د شواهدو یو لنډیز د څېړنې پر وېب‌پاڼه خپور شوی دی:

[InquiryGist-of-the-evidence-heard-during-the-Green-Hearings.pdf](https://www.bbc.com/news/uk-614126)

نړیوالې جنایي محکمې (ICC) ته د څېړنې د ډلې سفر

د ۲۰۲۵ کال په نومبر کې، د څېړنې ډلې په هاک (The Hague) کې د نړیوالې جنایي محکمې څخه یو بل لیدنه وکړه ترڅو محکمې ته د څېړنې د پرمختګ په اړه معلومات ورکړي او د بشپړونکي اصل (Complementarity) پر بنسټ ډاډ ورکړي چې دا اداره خپلو څېړنو ته په خپلواک او دقیق ډول دوام ورکوي. څېړنیزه اداره به د خپلو دندو سره سم، هرکله چې اړتیا وي له نړیوالې جنایي محکمې سره اړیکه او همکاري وساتي.